

„banditák, olyanok vagytok, mint 1956-ban voltakok”^[1]

Rendőrségi jelentés az 1964. szeptember 13-ai FTC–Győr labdarúgó-mérkőzés utáni rendbontásról

„Az oszlatás után a városba vezető utakon újra tömörültek, és a Rákóczi utat ellepve hangos jelszavakat kiabáltak. Az egyik tizedes elvtárs elmondotta, ahogy a Rákóczi úton a riadóköcsökről leugráltak, közölte fogadta őket, köpködtek rájuk, és kórusban kiabálták, *nem mertek löni, zsaruk, csürhe személtádák*. Elmondotta, hogy két ütést érzett, fél térdre esett, az egyik ütés egy sörösüvegtől származott, a másikat egy ökölnyi kő okozta, melyet a tömegből dobtak. Az oszlatási felszólítás után azt kiabálták, hogy *gyertek ide, ha mertek, piszkos zsernyákok*”.

Bevezetés

Az 1964. szeptember 13-ai, 0:0-ra végződött FTC–Győr labdarúgó bajnoki mérkőzés után a fővárosban 1956 óta nem látott tömegmozdulásra került sor. A Népstadionnál, majd a Rákóczi úton ferencvárosi szurkolók előbb csak szidalmazták a kivezélyelt rendőröket, majd összecsaptak a kiabáló tömeg szétosztatásával próbálkozó rendőri egységekkel. A történeteket a rendőrség és az állambiztonság több éve tartó folyamat betetőzéseként értelmezte, és s ennek megfelelően lépett fel ellene. Szerintük súlyos, bár a sportpályákon, elsősorban az FTC labdarúgó- és jégkorongmérkőzésein jelentkező, ám mégsem csupán a sport területére korlátozó, hanem szélesebb politikai és társadalmi problémáról van szó, amelynek összetevőit jelentésekben igyekeztek a felsőbb szervek, vezetők tudtára adni. Ezek sorába illeszkedik Sós György rendőr vezérőrnagy, budapesti rendőrkapitány 1964. szeptember 17-én kelt, eredetileg szigorúan titkos jelentése. A Ferencváros gyakorlatilag a sztálinista diktatúra kiépülésétől kezdve a rendszerrel való szembenállás egyik szimbóluma volt. Ennek „köszönhetően” az ötvenes években nevétől és színeitől is megfosztották, melyeket csak közvetlenül az 1956-os forradalom előtt kapott vissza. A klub azonban továbbra is a politikai rendőrség célkeresztjében maradt, a hatvanas években is folyamatosan kutattott az FTC körül tömörülő „reakciós” és „fasiszta” elemek után, és többször is tájékoztatta a belügyi és a pártvezetést a klub vezetésében uralkodó rendszerellenes politikai légkörről.

Sós György jelentése néhány valóban sport-, sőt művelődéstörténeti adalékot tartalmaz. Így megtudhatjuk belőle, hogy az 1960-as évek - elején elsősorban az FTC táboraiban a jóvoltából - új típusú szurkolási formák honosodtak meg előbb a jégkorong- majd a labdarúgó-mérkőzéseken. Ennek lényege, hogy zászlókkal, transzparensekkel és különböző zajkeltő eszközökkel szerelkeztek fel a nézők, és általánossá vált rigmusok kiabálása is. Mindez bizonyos mértékig szervezett szurkolói csoportosulások kialakulását feltételezte. A szöveg az újfajta nézőtéri viselkedéshez való rendőrségi hozzáállásról is tudósít. Mint Sós írja: „1962-ben meg eldoboztuk a zajeszközöket és a zászlókat, később azonban - mivel a nemzetközi mérkőzéseken a külföldi szurkolók ilyeneket használtak, másrészt a tv közvetítései révén ez széles körben ismertté vált - [1963 elejétől] engedélyeztük ezek használatát.” Az engedékeny hozzáállásnak meg is lett az eredménye: a zászlókkal felszerelkezett, hangoskodó, a korabeli szóhasználat szerint „arénázó” tömb hónapról-hónapra egyre élénkebbé és agresszívabbá vált. Az FTC-szurkolók magatartásukkal mintát szolgáltatottak a többi csapat (Debrecen, Pécs, Győr, Honvéd) szurkolótáborainak is, ahol példájuk nyomán hasonló szurkolói csoportok alakultak ki.

Az MLSZ döntése alapján 1964-től visszatértek a vasaszi rendszerű bajnokságra, melynek az utolsó fordulóját - az októberben kezdődő tokiói olimpia miatt - szeptember 13-án rendezték. A Fradi azonban már a szeptember 6-ai, utolsó előtti fordulóban a Tatabánya legyőzésével biztosította bajnoki címét, így várható volt, hogy az FTC szurkolói a szeptember 13-ai Győr elleni mérkőzésen nagy ünneplésre készülnek. (A Fradi a - fából készültek a tribünök miatt életveszélyessé vált régi Üllői úti pálya helyett - ekkoriban a Népstadionban játszotta a meccseit.) Valóban, gyűjtést szerveztek, és zászlókat, kolompokat és képeket (a rendőrség értelmezésében „rendbontásra alkalmas eszközöket”) vásároltak. Arról azonban nem tudhattak, hogy a fővárosi és a kerületi pártvezetés és a BRFK jóvoltából a mérkőzés után semmiféle, szurkolói részvétellel lebonyolított nagyszabású ünnepségre nem kerülhet majd sor. A jelentésből persze az is kiderül, hogy - minden eshetőségre készen - a mérkőzésre a rendőrség is nagy erővel készült.

Az ünnepelni készülő, ám az ünnepség elmaradásáról nem értesített drukkerok több ezer főnyi hada az igazgatósági épület felé vonult, ahol rendőrkordonnal találta magát szembe. Az összecsapás elkerülhetetlen volt, a rend csak több óra múlva állt helyre. A jelentés készítője szerint egyértelmű, hogy a rendbontás az igazgatósági épület előtti, nem engedélyezett ünnepséggel volt összhangban. Meglátása szerint a megtett intézkedések helyesek voltak, „mert ha az igazgatósági épület előtt a tervezett ünnepség létrejön, lehetetlené vált volna mindennemű intézkedés, és az utcákat teljesen ellepte volna a különböző jelszavakat kiabáló fáklós tömeg”. Ez a kijelentés már csak azért sem állja meg a helyét, mivel a tömeg így is ellepte az utcákat, sőt eredendően a rendőrök szándéka volt, hogy a szurkolókat a stadion területéről az utcákra szorítsák.

A jelentés minden egyéb tekintetben rendőrség és az állambiztonság tevékenységének, munkájuk fontosságának az igazolását szolgálja. Ennek legfőbb eszköze az szervezett huligán bandák megkonstruálása volt. Ebből a szempontból „1964” sok hasonlóságot mutat „1956”-tal. A forradalom után a volt ávosok az „ellenforradalom” alatti kiállításokra hivatkozva igyekeztek igazolást találni további tevékenységük számára. Értékelésük szerint, amíg az államvédelmi szervek következetesen szemben álltak az ellenforradalommal, addig ez más állami szervezetekről, sőt magáról a pártvezetésről nem mondható el. Az önkritika hiánya, ill. a többi illetékes állami és társadalmi szervet érintő bírálatok, miszerint határozatlan kellene fellépniük a rendbontó cselekményekkel szemben, az 1956 végi ávos értékelésekhez teszi hasonlóságot az 1964-es jelentést: mi a helyünkön vagyunk, tesszük a dolgunkat, más szervek (sportvezetés, FTC-elnökség stb.) azonban nem elég határozottak, ami aztán a szeptember 13-aihoz hasonló eseményekhez vezet.

Az 1964-es jelentés szövege más szempontból is lényegi hasonlóságot mutat az 1956 utáni megkorlátozott diskurzusával. Miután a forradalom tömegmozgalm-jellegét a kádári hatalom sem tagadhatta, ezért az eseményekbe becsületes szándékkal bekapcsolódó egyszerű dolgozók megtevesztettségét hangsúlyozta, mintegy felnyitva a szemüket, hogy tevékenységükkel valójában az ellenforradalom céljait mozdították elő. A megkorlátozott elsősorban nem őket, hanem a különböző forradalmi szervek vezetőit és „oszlatályidegen” tagjait, és mindenekelőtt a fegyveres akciókban részt vevő „huligán” és „deklasztált” elemeket érte, „igazolva”, hogy az „ellenforradalmat” elsősorban és szinte kizárólag rendszerellenes, reakciós elemek csinálták. A konkrét ügyek persze nem feltétlenül támasztották alá az előzetes koncepciót, a forradalomban vállalt szerepükért elítéltek többsége még a hivatalos statisztikák szerint is „munkás” és „paraszt” volt. Ezért - többek között - megteremtették a „huligán” fogalmát: már az a tény, hogy bűncselekményt követett el valaki, a munkások és parasztlakókból a lumpenproletárok vagy a huligánok közé sorolta őt.

1964-ben az 1956-hoz hasonló magyarzatokkal szolgált a rendőrség: most is „bűnözők” (politikai és köztörvényes bűncselekményt elkövetők, köztük például háborús bűntett miatt elítélt egykori SS-tag) tévesztik meg az egyébként jó szándékú fiatalokat. A jelentés példaként több 1956-os „fegyveres ellenforradalmárt”, elsősorban volt Corvin-közit sorol fel. Az 1956 utáni megkorlátozott analóg módon a fő felhívókat szintén elsősorban a politikai elitélték, a nyugati illetve imperialista követésekkel kapcsolatban állók, és más ellenséges (értelmiségi, egyetemista, klerikális) személyek között keresték. Egy nagy, már-már világméretű összeesküvésről lehetett szó, melynek irányítói végső soron az imperialisták „az ellenséges nyugati körök”, amelyek a jelentés szerint határozott elképzelésekkel, tervekkel rendelkeztek „az FTC köré tömörült tömegek felhasználását és mozgatását illetően.” A jelentés szövegvilágából még az „ellenforradalom” fő okairól hozott 1956. decemberi párthatározat négy tényezője is visszaköszön: a fasiszta-burzsua ellenforradalmárok és a nyugati imperialisták konkrétan is megjelennek az 1964-es jelentésben, míg a pártellenzék szerepét a Fradi vezetésére osztották ki. Úgy tűnik azonban, hogy nemcsak a hatalom, hanem a szemtanúk is párhuzamot vontak a forradalom utáni megkorlátozással, mivel - ha hinni lehet a beszámolóknak - a verekedés során olyan bekiabálások is elhangzottak, mint: „banditák, olyanok vagytok, mint 1956-ban voltakok”.

A Sós György által jegyzett szöveget úgy is értelmezhetjük, mint a morális pánik megteremtésének kísérlete, amely egy csoportot ill. a hozzá kapcsolódó jelenséget, konkrétan a Fradi-szurkolók viselkedését a társadalom idealizált rendjét, elfogadott értékrendszerét fenyegető veszélyként kívánta tudatosítani. A rendőrség az új típusú szurkolási szokások kialakulásával, meghonosodásával járó „veszélyek” eltűlésével a jelenséget a szocialista rend megbontásaként értelmezte. A szöveg ennek megfelelően egy huligánokból álló, rendbontásra szovetkezett, szervezett akciókat végrehajtó csoportot konstruál - és dekonstruál is egyben, hiszen a rendbontás szerveztségét bevalottan nem tudták bizonyítani. Többször megfogalmazódott a saját szerepe is abban, hogy a rend, az „aranykor” 1963-ban véget ért, bár kétségtelen, hogy ez a felelősség nem éles formában, inkább csak közvetetten vetődik fel.

Annak, hogy csak morális pánikkeltési kísérletről, és nem morális pánikról beszélhetünk a meccs utáni események kapcsán, az az egyszerű oka, hogy nem beszélhetünk a társadalmi széles rétegeinek, a közvéleménynek az érintettségéről, melyet a sajtó teremt meg, ill. tükröz vissza. Bár a jelentés a probléma „megoldására” tett javaslatok között első helyen említette, hogy a „sajtó, a rádió, a tv határozottabban lépjen fel a rendbontó elemekkel szemben, propagandájukkal járassák le őket, és a sportszerető közönséget állítsák szembe a rendbontó kisebbbég tevékenységével”, ám a korabeli sajtóban még magukról a történetekről sem számolt be. Az *Esti Hírlap* cikkezett ugyan szurkolók viselkedéséről, ám nem az FTC-Győr meccs kapcsán. Az egyik pársoros írás azzal foglalkozott, hogy a Csepel-Tatabánya találkozóan sörösüveget dobtak a pályára, amely nem az első alkalom volt az ideyben. „Felvetődik ismét a kérdés, mint már annyiszor: miért kell a labdarúgó mérkőzéseken sört árusítani, amikor a botrányok többségének oka az ital” - vonja le a következtetést a cikkíró. (Megjegyzem, nem lehet véletlen, hogy az alkohol, mint ok és összetevő hiányzik a BRFK fenti jelentéséből, hiszen ez az elkövetők tudatosságát, a cselekmények előre eltervezett voltát kívánta igazolni, amibe a szesz italok fogyasztásából fakadó félig-meddig öntudatlan állapotban elkövetett tettek nem férnek bele.) Egy héttel később a lap arról számolt be, hogy a Népstadionban - azért, hogy mindenki oda üljön, ahova a jegye szól - tervbe vették a szektorokat elválasztó kerítések megemelését. Ezt a lépést akár a Fradi-szurkolók viselkedése is kiválthatta, explicit módon azonban ez nem szerepel az írásban, így nem lehet a megbélyegzésüket célzó kampány részének tekinteni.

A *Népsport* tudósításai elsősorban a 90 percre koncentráltak, ill. a lap beszámolt az új bajnok köszöntéséről, a mérkőzést megelőző „kedves kis ünnepség”-ről is. A meccs utáni eseményekről, rendbontásról és rendőri akciókról azonban egy sort sem írtak. Arról, hogy történt valami a szeptember 13-ai mérkőzés után, csak a Ferencvárosi Torna Club elnökségének négy nappal később kiadott nyilatkozatából értesülhetett az újságolvasó. Ebben a klub vezetése elítélte azokat a rendezőket, akik az FTC-Győr mérkőzés után provokatív magatartásukkal rombolták az egyesület tekintélyét. „Ezekkel az emberekkel nem vállalunk közösséget, mint ahogy nem vállalhat közösséget egyetlen becsületes ferencvárosi szurkoló sem. Tiltakozunk az ellen, hogy felelőtlen rendező magukat ferencvárosi szurkolóknak nevezzék. Mi nagyon örülünk annak, hogy nagyszámú szurkológárdánk van, s kérjük őket arra, hogy velünk együtt határozottan lépjenek fel a felelőtlen rendbontókkal szemben” - állt a nyilatkozatban.

A történetekről valamelyest részletesebb leírást a *Népszabadság* szeptember 22-ai száma közölte, a lap ekkor számolt be a mérkőzés után előállított személyek ellen indított szabálysértési eljárás eredményéről (közrendellenes magatartásért több tucat embert ítéltek 30-30 napi elzárásra). A cikk szerzője a konkrét cselekményektől eltávolodva, azoktól függetlenül rajzolta meg az elkövetők portréját: „olyan börtöntöltelékek ezek, akik tipikus képviselői a járókelőkbe belekötő huligánoknak, a fiatal nőkkel erőszakoskodóknak, az éjszaka sötétjében surrán tolvajoknak. Röviden: az alvilág alakjai ők, s ha az utcán találkozunk velük, átmegyünk a másik oldalra, mert már ránézésre sem lehetne elhinni róluik, hogy tisztességes, rendez emberek, akik azért mennek ki, mondjuk egy labdarúgó-mérkőzésre, hogy ott valóban klubszeretettel, a labdarúgójáték iránti rajongásból szurkoljanak csapatuknak.” Ennek ellenére mégis ők voltak a hangadók, az uszítók „ők lovaltak bele tisztességes szurkolókat is a botrányba”. A cikk által megalkotott történet több ponton eltér attól, amelyet a BRFK vezetőjének jelentése konstruál, legfőképpen abban, hogy nem próbál egy nagy összeesküvést kreálni, emellett elválasztja egymástól a Népstadionban és a Rákóczi úton történt eseményeket, két külön csoport művének tartva a kettőt. Az újságíró szerint az elkövetők készültek a balhéra, hiszen kövekkel és botokkal felszerelve mentek a stadionba. 7k gyűjtöttek fátylát újságpapírból, majd amikor a rendőrök felszólították őket, hogy ezt hagyják abba, akkor kövekkel támadták meg ezeket, sőt két rendőrt ütlegelni is kezdték. A rendőrség „természetesen” feloszlatta a csoportosulást.

A pártlap nem a politika, hanem a sport kontextusába helyezi a történeteket, és a „probléma” megoldását, megelőzését is kizárólag sportvezetési, sportszervezési kérdésként tartja. (A kluboknak ki kell közöszíteniük a tisztességtelen szurkolókat - üdvözi is az FTC elnökségének nyilatkozatát -, a sportvezetésnek világosan meg kell szabnia a sportpályák házirendjét, amelynek betartásában a rendező klubokat is felelőssé kell tenni, akár bizonyos szankciók, például pontlevonás árán is.) A cikk a kérdés kapcsán nem bocsátja ki Fradi-ellenes kirohanásokba, éle nem kifejezetten a Ferencváros ellen irányul. Mert bár az FTC mérkőzésein „sajnos, gyakori a rendbontás”, hangsúlyozottan nem új keletű, nemcsak a Fradi meccseire jellemző jelenségről, és még csak nem is hazai specialitásról van szó, hiszen „szerte a világon tapasztalni a sportpályákon, hogy huligánok kihasználják a tömegek sportszeretétét, és megpróbálják a szurkolókat közrendellenes cselekményekbe sodorni”.

A sajtó hallgatása természetesen nem jelentette azt, hogy az események visszhang nélkül maradtak. A mérkőzésen ugyanis több tízezer szurkoló volt jelen, akik révén feltehetően gyorsan híre ment a történeteknek. A szóbeszédnek terjedését azonban - jellegűkből adódóan - nehéz nyomon követni. Itt siethet segítségünkre a mendemondák, pletykák megőrzésében nagy szerepet játszó szöveg típus, az ügynökjelentés. A BRFK Politikai Nyomozó Osztálynak a Fradi körül más évek óta eredményesen dolgozó ügynöke, „Bakos Miklós” a szeptember 13-ai mérkőzéssel kapcsolatban is fontos feladatokat kapott. Ezeknek azonban nem tudott vagy inkább nem akart eleget tenni. A meccs alatt tett, nem az előzetes utasításoknak megfelelően végrehajtott, feladatát nem is képező megfigyeléseiről szóló jelentéseit megbízói nem sokra értékelték.

Bennünket azonban jobban érdekelnek a mérkőzés utáni megfigyeléseit tartalmazó beszámoló. „Bakos” hazafelé tartva az utcán és a villamoson leginkább olyan véleményeket hallott, melyek szerint „a Stadion területén belül a rendőrség elhamarkodottan, szinte a tömeget provokálva lépett akcióba. Hivatkoztak itt a leadott riasztólövésre, a lovasrohamra.” A Rákóczi úton azonban a közhangulat megváltozott, és egyre inkább a „huligánok” ellen fordult. (Bár, ha jobban belegondolunk, a hangulat igazából nem változott, hiszen végig a rendbontónak tekintett személyekkel - először a rendőrökkel, később a szurkolókkal - szemben volt ellenséges.) A szemtanúk szinte azonnal tudatába kerültek a történet politikai jelentőségének is. Ezt jelzi, hogy olyan kijelentések is elhangzottak, miszerint „fogja ezt a Szabad Európa kommentálni”.

Egy héttel később a Népstadion-beli „provokációval” kapcsolatos hangulatról, szóbeszédokről, hírekről számolt be. „A múlt vasárnapi történeteket, akiket hallottam, sajnálatosan igen negatívan értékeli hatóságok szempontból. Nem mellékes az a tapasztalatom sem, hogy igen rövid idő alatt felújít rémhír formájában országos viszonylatban is elterjedt” - írja „Bakos”. Még a „józan, jól dolgozó emberek” is úgy értékelték, hogy a rendőrök „azért támadtak brutális kémlelenséggel neki fiatal embereknek, gyerekeknek, mert ?Hajrá Fradi?-t kiabáltak”. Általános vélemény szerint így álltak bosszút azért, mert az FTC lett a bajnok. Mások beszámolója szerint a Szabad Európa Rádió már hétfő este „kiszíneze” foglalkozott az eseményekkel. Még vidéken is olyan rémhírek terjedtek el, hogy a rendőrök gyerekeket vertek agyon, hogy nagy harc volt a rendőrök és a „nép” között, melyek során több ember is meghalt. A fradisták szerte a városban „szervusz, néger” vagy „üdvözlöm, fekete” köszöntéssel üdvözölték egymást („főleg a jobboldali érzelműek”), párhuzamot vonva a ferencvárosi szurkolók és az amerikai feketék sorsa és polgári jogi törekvései között. A tartótsit mindehhez csak annyi megjegyzést fűzött: „A különböző rémhíreket más oldalról is ismerjük”.

Az ügynök pár nappal később az FTC elnöksége által kiadott sajtóközlemény kapcsán számolt be a Fradi-szurkolók hangulatáról. Ebből az derül ki, hogy a Fradi berkeiben úgy állnak az esethez, hogy az egész nem a „mi” gondunk, hanem az „ő”, azaz a rendőrök és a huligánok ügye. „Egyszerűen úgy tesz mindenki, mintha mi sem történt volna. Akik pedig igen óvatosan megemlítik a dolgokat, azokat leintik a megszokott szöveggel: nem vállalunk velük közösséget!” - írja. Az „igazi” drukkerok igyekeztek maguktól megkülönböztetni a „heccelő, beugrató erőktől”, az egyes szektorokban kialakult „galeriktől”, őket okolva a fradisták rossz híréért. (Nem véletlen, hogy a 1964. szeptember 13-ai események az FTC félhivatalos krónikáiból is hiányoznak.) A jelek szerint az illetékesek a saját szempontjukból jól döntöttek akkor, amikor a BRFK-ról kiinduló pánikkeltési kezdeményezésnek nem engedtek szabad utat, hiszen a közvélekedés a rendőröket is hibásnak tartotta abban, hogy az események idáig fejlődtek. A rendőrség persze nem önmagában a mérkőzés utáni rendbontásban látta a problémát, hanem a hozzá vezető folyamat súlyosságára akarta a figyelmet irányítani. A tudósításokból ugyanakkor kitűnik, hogy a sajtó, különösen a sportsajtó nem tekintette megoldani való problémának, sportszerűtlen nézőtéri magatartásnak a hangos szurkolást és a zászlók lobogtatását. Feltehetően nem tekintette annak a közvélemény sem. Ettől függetlenül természetesen a hatalom megpróbálhatt volna kampányt indítani, ám az a tény, hogy ez elmaradt, azt jelzi, hogy az új típusú szurkolási formák a felső vezetés türeshatárán belül maradtak.

Igazából nem lehet pontosan megállapítani, hogy hol, mely szinten akadt el a BRFK-ból kiinduló kezdeményezés. Az állambiztonsági iratok töredékes volta következtében igazából még az sem tudható, hogy mi lett magának a jelentésnek a sorsa, azaz az elsődleges címzett, Galambos József III. főcsoportfőnök és miniszterhelyettes továbbította-e azt a felsőbb vezetésnek. Az mindenestre sokat mondó, hogy a dokumentum egy olyan dossziéban helyezték el, amelyben a sportra vonatkozó állambiztonsági iratokat gyűjtötték, azaz úgy tűnik, nem „felfelé”, hanem „lefelé”, a III/III. Csoportfőnökség illetékes osztályához továbbította azt. (A dossziében a kérdésre vonatkozó más irat nem található.) Így csupán az biztos, hogy a sajtó illetve a sajtó közvetlenül irányító hatalmi szervek támogatását nem sikerült megszerezni egy FTC-ellenes kampányhoz. Hogy miért nem? Talán azért, mert a mérkőzés után alig egy hónap múlva kezdődött a tokiói olimpia, amely alatt nem volt célszerű szurkoló- (sőt szurkolás-)ellenes kampányt folytatni, utána pedig azért nem volt ildomos, mert a magyar fociválogatott, benne több ferencvárosi játékosal, olimpiai aranyérmét nyert.

Az is elképzelhető, hogy az 1956-tal megteremtett hasonlóság miatt nem kívánt a felső vezetés nagyobb kampányt indítani. (Mint láttuk, a jelentés igyekezett direkt kapcsolatot teremteni „1964” és „1956” között.) A rendszer ugyanis a hatvanas évek elejétől mind kevesebbet hivatkozott az 1956-os „ellenforradalomra”, és egyre inkább tabuvá vált az akkor történetek említése. Azaz nem lehetett érdeke egy '56-ra ennyire hivatkozó akcióval a megtorlás diskurzusát újra éltre keltetni, vagy, pontosabban, kivinni az állambiztonság működési köréből a nyilvánosság elé. Általánosságban talán úgy is fogalmazhatnánk, hogy a BRFK vezetőjének jelentésében megfogalmazott probléma túlságosan politikai volt, a társadalom depolitizálására törekvő Kádár-rendszer pedig feltehetőleg nem kívánt egy ennyire politikai kampányba kezdeni, így a probléma állambiztonsági, rendőrségi és sportszervezési kérdés maradt.

Forrás

A budapesti rendőrfőkapitány jelentése az 1964. szeptember 13-ai FTC-Győr labdarúgó-mérkőzés utáni „ünneplésről”

Jelentés
Az 1964. szeptember 13-i FTC-Győr labdarúgó-mérkőzés
eseményeiről

I.

Az FTC-Győr mérkőzés utáni rendbontás előzményei

Az FTC-Győr mérkőzés után ellenséges, ellenzéki, huligán, garázda elemek részéről végrehajtott rendzavarás betetőzése volt annak a folyamatnak, ami az utóbbi években az FTC mérkőzésein előfordult.

1963 telén a jégkorongmérkőzéseken és 1963 tavaszán a labdarúgó-mérkőzéseken az FTC csapata köré csoportosuló szélsőséges elemek növekvő élénkülését tapasztaltuk. Az 1963 közepétől kialakult rendbontás új jellegzetessége az volt, hogy több száz fiatalból nagyobb arányú ifjúsági csoportosulás jött létre a Népstadionban, elsősorban az N, O, P, R, S szektorokban, ahol zászlókkal, zajeszközökkel hívták fel magukra a figyelmet. 1962-ben még elkoboztuk a zajeszközöket és a zászlókat, később azonban - mivel a nemzetközi mérkőzéseken a külföldi szurkolók ilyeneket használtak, másrészt a tv közvetítései révén ez széles körben ismertté vált - engedélyeztük ezek használatát. A zászlós, hangoskodó, „arénázó” tömb ezután alakult ki, s hónapról-hónapra élénkebb, agresszívabb magatartást tanúsított a mérkőzéseken. 1963 nyarán a bajnokság befejezése alkalmával, az FTC-Szeged mérkőzésen már erőteljesebb rendbontásra került sor, ahol a fellépő rendőröket füttykoncert [fogadta] és ütemes „csürhe” jelzővel illették. A mérkőzést követő utcai tüntetést csak a kivézenyelt rendőri erők erélyes intézkedése akadályozta meg. Később a Népstadionban lejátásra kerülő Moszkvai Dinamó-FTC közötti barátságos mérkőzés alkalmával a résztvevő szurkolók részéről rendkívül éles szovjetellenes hecckampány folyt, amely pl. „ki hívott ide benneteket?”, „menjetez vissza Moszkvába”, „csürhe ruszki”, „fatuskók” ütemes kiáltásokban nyilvánult meg, mely nagy felháborodást keltett a sportszerető közvéleményben.

Az őszi idény folyamán az FTC szurkolótáborának ez a része jelentékeny mértékben megnövekedett. Az 1963. téli jégkorongmérkőzéseken már antiszemita megnyilvánulásokkal is találkozunk. Egy huligánokból álló 15 főnyi csoport, melyet K. A. - akinek apja nyilas volt - vezetett, az FTC-Vörös Meteor mérkőzésen pl. „görbe hát, görbe orr, kikapott a Meteor!” jelszót kiabálta.

A Vörös Meteor egyik pályára lépő játékosát pedig „Hirschmann, leszel te még szappan Auschwitzban” kiabálással fogadták. A rendőri eljárások során a jégkorongmérkőzésekről közel 80 főt kellett igazoltatni, előállítani. A K. féle csoport tagjai ellen pedig [a] 14-es tvr. alapján jártunk el.

Az intézkedések ellenére is két alkalommal a jégkorongmérkőzések után, a Thököly úton rendbontást követtek el.

Az 1964-es év tavaszi bajnoki idénye alkalmával ezek az atrocitások fokozódtak. Az FTC jó labdarúgó szereplése következtében a szurkolók tábora nőtt, a zászlós csoport tovább szélesedett, és már nemcsak az O, hanem a P, R, S szektorokra is kiterjedt. A mérkőzések előtt szinte toborzó jellegű jelszavakat hangoztattak, mint pl. „gyertek ide”, amelynek hatására a többi szektorokban elhelyezkedő fiatalok is ezen a területen gyülekeztek. Az így kialakult szurkológárda hangoskodásával, megbotránkozató magatartásával lényegében befolyásolt a tömeghangulatot. Hasonló megnyilvánulásokat tapasztaltunk vidéki viszonylatban is. 1963-ban pl. az FTC-Debrecen mérkőzés után Albert-képpel vonultak a pályaudvarhoz, s a különvonatokon csak a rendőri erők jelenléte biztosította a rendet.

Az FTC vidéki mérkőzései különleges rendőri előkészületeket és intézkedéseket igényeltek.

A rendbontók közül előállított személyek többsége büntetett előéletű, akik már más alkalommal is részt vettek különböző rendbontásokban. Pl. a mostani rendbontás alkalmával előállítottak közül F. Gy. [egéd]m[unkás] háromszorosan, T. K. műszaki e[ll]j[ed]m[unkás] többszörösen büntetett előéletű, Sz. L. géplakatos büntetett előéletű, F. L. áruházi eladó közbiztonságra káros tevékenysége miatt volt internálva, O. L. büntetett előéletű, volt fegyveres ellenforradalmár (1956-ban részt vett a VII. kerületi párház megtámadásában), Sz. L. [egéd]m[unkás] két esetben büntetett személy stb.

Ezen személyek az FTC mérkőzésein előforduló rendbontó cselekmények hangadói közé tartoztak.

Megállapítottuk, hogy a „veszélyes ellenség”-ként kezelt elemek közül többen aktív tagjai az FTC szurkolótáborának. Ilyenek pl. K. K. B[uda]pest, VIII. [...] lakos, a Baross-téri fegyveres ellenforradalmi csoport volt tagja, K. L. IX. ker. [...] lakos, volt nyilas, részt vett a Corvin közti fegyveres harcokban, 1956 decemberében disszidált és 1957-ben tért vissza (köztörvényes bűncselekményért öt alkalommal volt elítélve), L. J. IX. [...] lakos, aki a Corvin közben fegyveres csoport tagja volt, sőt köztörvényes bűncselekményért is két esetben volt büntetve, G. I. IX. [...] lakos többszörösen büntetett, garázda elem, aki a Corvin közben tevékenykedett mint fegyveres ellenforradalmár stb.

A mérkőzések légköre az őszi bajnokságban e huligánok részéről fokozottan ellenségessé vált és az MTK-Debrecen augusztus 30-i népstadion labdarúgó-mérkőzésen rendkívül szélsőséges, gúnyolódó megnyilvánulások hangoztak el. Pl. „Sándor, Bödör, Halápi, elmehettek kapálni”, „libabőrös Kovalik”, „kopasztyák a libát” stb., mely a közönség felháborodását váltotta ki.

Az MTK elnöke bejelentést tett az MSZMP országos központjában és a Budapesti Rendőrfőkapitányságnál is, hogy ez év szeptember 9-én az MTK Budapest, VI. ker. Bajza utcai helyiségében megjelent a klubhoz nem tartozó fiatalok egy csoportja, akik „6:1, 6:1, hajrá Fradi” kiabálással igyekeztek tüntetni. Ez alkalommal a klubelnök irodájának ajtajáról letörték a névtáblát. Az FTC szurkolói részéről a bajnokság befejezése előtt, az FTC-Tatabánya mérkőzésen folytatódott a botrányos, rendbontó magatartás. Az egyik FTC szurkoló pl. megütött egy munkásort.

Minden jel arra mutatott, hogy a bajnokság befejezésekor nagyobb arányú rendbontás végrehajtását tervezik. Többoldalú adataink szerint az FTC bajnokságát, illetve Albert Flórián sérüléséből való felgyógyulását „méltóan” akarták megünnepelni. E célból már a Tatabánya-FTC mérkőzést megelőzően az O, P, R, S szektorokban tartózkodó szurkolók körében gyűjtést szerveztek, és az így szerzett összegben zászlókat, kolompokat, képeket és különböző rendbontásra alkalmas eszközöket vásároltak. Az Albert Flóriánról készített nagyméretű képet már a tatabányai mérkőzésen kívánták felhasználni.

Tervüket az 1964. szeptember 13-i FTC-Győr bajnoki mérkőzésen valósították meg. D. I. 25 éves lakatos hozta az R szektorba a képet. D-t hosszabb ideje feldolgozás alatt tartjuk, megállapítottuk, hogy több fiatalal csoportosan összejárnak, közösen hallgatják a Szabad Európa Rádiót, és együtt készítik a mérkőzéseken használt különböző zajeszközöket.

A rendbontás szerveztségét részletekbe menően nem tudjuk teljesen bizonyítani, de többoldalú értesüléseink szerint többen felkészültek, és közösen megbeszélték az abban való részvételt. Az R szektorban a huligánok között ülő KISZ fiatalok már a mérkőzés folyamán felhívták a figyelmünket, hogy egymás között osztogatják a fáklyákat, amelyeket a mérkőzés végén kívánnak meggyújtani. Tudomásunkra jutott, hogy az egyik FTC szurkoló a mérkőzés előtt az egyik épületről ellopta a magyar nemzetiszínű zászlót és a piros színt a zászlóból kivágya zöld-fehér FTC-zászlót készített.

Ez a tevékenység elég széleskörű, hosszabb ideje hasonló módon készítik a Fradi-zászlókat. Több előállított személy elmondta, hogy a Rákóczi úti hangoskodásuk alkalmával is letépték a nemzetiszínű zászlóról a piros részt.

Jellemző, hogy Hruscsov elvtárs magyarországi látogatása alkalmával a Radnóti Miklós Gimnázium pályaudvari fogadáson részt vevő diákjai közül is többen hasonló módon készítettek zöld-fehér zászlót. Tito államelnök mostani látogatása alkalmával is többek részéről tapasztaltunk hasonló jelenséget.

Egy műegyetemi hallgató kijelentette, hogy a mérkőzést követő tüntetés meg volt szervezve, és várják a jégheki idényt, ahol a „legnagyobb heccet” fogják csinálni. Hálózati adataink szerint az ellenőrzés alatt tartott „Kalef galeri” hangadói elmondták, hogy sok „Kalef”-tag kiment, mert jó alkalom volt a tüntetésre és arra, hogy a rendőröket egy kicsit felhecceljék. Értesülésünk szerint az egyik „veszélyes ellenséges” személy, volt fegyveres ellenforradalmár társaival együtt azzal a felkiáltással jelent meg a mérkőzésen, hogy „ma itt a helyünk”. Az egyik ismert huligán az események után a Gyáli úton lévő vendéglő előtt 20-25 főnyi hallgatóságának hangoskodva mondta, hogy „na most jól megadtuk ezeknek a rohadtáknak, bár még másképpen is lehet adni nekik valamit. Még nem ölték ki a magyartól a magyart, de most már nem is fogják, megmutatjuk, hogyan kell beszélni és győzni. Reméljük, lesz még folytatása, és nemcsak a fociban, elvégre magyarok vagyunk.”

Mindezen értesülések alapján, a várható rendbontás megelőzése érdekében többirányú intézkedést tettünk. A mérkőzést megelőző héten berendeltünk a kapitányságokra és figyelmeztettünk 19 hangadó személyt, akik az elmúlt hetekben a különböző mérkőzéseken uszító, izgató magatartást tanúsítottak. A figyelmeztettek között volt pl. K. T. volt SS, háborús bűntett miatt elítélt, T. S. [egéd]m[unkás], 1957-ben izgatás és szervezkedés büntetése miatt 6 év és 6 hó börtönbüntetésben részesült, aki az FTC mérkőzésein rendszeresen izgató magatartást tanúsít, K. B. többszörösen büntetett előéletű személy stb.

Részletes biztosítási tervet dolgoztunk ki az operatív, közrendvédelmi és rendészeti vonatkozásban. A terv alapján 150 fő operatív tiszt, 26 közrendvédelmi tiszt, 400 beosztott rendőr, 10 lovasrendőr, 6 URH-gépkocsi és 500 önkéntes rendőr vett részt a mérkőzés biztosításában.

A mérkőzés zavartalan lefolyása érdekében szeptember 11-én a IX. kerületi pártbizottság első titkárnál, Tóth elvtársnál tartott megbeszélésen részt vettek a Budapesti Pártbizottság részéről Bozó elvtárs, a BTS elnöke, Fajkos Aladár elvtárs, az FTC elnökségének egy tagja és az FTC párttitkára, valamint Tihanyi Sándor és Kraici Kálmán ezredes főkapitány-helyettes elvtársak.

Az FTC elnökségének előzetes elképzelését, hogy nagyarányú ünnepséget rendezzenek mind a pályán, mind az igazgatósági épület előtt, a megbeszélésen elvetették. Abban állapodtak meg, hogy a mérkőzés előtt a Magyar Labdarúgó Szövetség részéről röviden köszöntik a csapatot, majd a mérkőzés végén a játékosoknak virágcsokrot nyújtanak át, a csapat meghajol a közönség felé és levonul. A játékosok a mérkőzés után gépkocsikba szállnak és elmennek a Hársfa étterembe. Ezeket a megállapodásokat az FTC elnöksége azonban nem tartotta be, a mérkőzés előtt Dálnoki [Jenő] és Novák [Dezső] programon kívül virágot vitt a díszpáholyba, majd a mérkőzés végén Dálnoki vezetésével a csapat többsége a „gyertek ide” felhívásra az örvongó, zászlót lobogtató szektor közönségéhez ment. Ezzel fokozódott a hecckampány, melynek során meggyújtották az újságokat és a Népstadion jelentős részét elborította az égő papír. A rendezőség tűzrendészeti szempontból két alkalommal is felhívta a közönséget a papírégetés beszüntetésére, ennek ellenére az még tovább szélesedett. Az FTC elnöksége a megállapodás ellenére nem értesítette a szurkolókat az igazgatósági épület elé tervezett ünneplés elmaradásáról, és főleg az N, O, P, R, S szektorokban lévő több ezer főnyi közönség hangoskodva, tüntető jelszavakat kiabálva, az igazgatósági épület felé tödült. Az egyik résztvevő pl. elmondta, hogy úgy tudta, az FTC vezetősége elintézte a rendőrséggel, hogy a mérkőzés után a játékosokat ünnepelhetik. A megállapodás megszegését bizonyítja az is, hogy a mérkőzés befejezése után az FTC játékosokat vivő autóbusz nem a Hárs[fa] étterembe, hanem az Üllői úti FTC pályára ment, arra való hivatkozással, hogy ott van Albert [Flórián], Rákosi [Gyula] és Dálnoki gépkocsija. Az utcai tüntetésben résztvevő fiatalok közül ugyancsak többen kiabálták, hogy „gyerünk az FTC Üllői úti pályájára ünnepelni”.

II.

A mérkőzés után lejátszódó események

A mérkőzés után lezajlott incidensek közvetlenül az igazgatósági épület előtt - amikor a kiabáló tömeg a rendőrkordont látva azt nem tudta megközelíteni - kezdődtek.

A rendőrséget becsmélő különböző megjegyzések, mint „parasztok, csúrhék” stb. hangzottak el, majd ütemes kiabálással fokozódott. A biztosítás parancsnoka a kiabáló tömeget szétoszlásra szólította fel, s miután ennek nem tettek eleget, adott utasítást a lovasrendőröknek az oszlatás megkezdésére. A viszonylag kis távolság miatt a lovasrendőrök intézkedése nem volt elég eredményes, mert a tömeg körülvette őket és „parasztok, csúrhe” szavak kíséretében megkísérelték az egyik lovasrendőrt a lóráól lerántani. Ezt követően a biztosítás parancsnoka utasítást adott, hogy nagyobb távolságról vágjatva a lovasrendőrök szorítsák ki a tömeget a Népstadion területéről, illetve a sorfalban álló rendőrök kezdjék meg a tömeg oszlatását.

Az intézkedés közben többen kövekkel dobálták a rendőröket. A mellék-kijáratnál tartózkodó 6 fős rendőri egységet a tömeg megtámadta, Gyarmati r. örvezetőt földre teperték, aki a rá mért ütések elhárítása érdekében riasztólövést adott le. Gyarmati elvtárs elmondása szerint, amikor felszólította a huligánokat a zászlók összecsavarására, azok azt kiabálták, hogy „üsd agyon a piszkos zsernyákat, gyűjtsd meg rajta a fakabátot” stb., majd kőzapot zúdítottak feléje.

A mérkőzésen résztvevő egyik szds. [százados] elvtárs elmondta, hogy az első oszlatásnál többen kiabálták, hogy „ne hagyjátok magatokat, húzzátok le őket a lóráól, piszkos csibészek”.

A Népstadion kerítésénél elhelyezkedő tömegből többen különböző jelszavak hangoztatásával igyekeztek a fiatalokat ingerelni. Pl. „csúrhe, gyilkosok, újból megmutattátok, kik vagytok”.

Egy ismeretlen személy azt kiabálta a rendőrök felé, hogy „banditák, olyanok vagytok, mint 1956-ban voltatok”. Közvetlenül a Népstadion kijáratánál olyan jelszavak is elhangzottak, hogy „kötelet a zsaruknak, le a pribékekkel, le a kommunistákkal”.

Az oszlatás után a városba vezető utakon újra tömörültek, és a Rákóczi utat elelve hangos jelszavakat kiabáltak. Az egyik tizedes elvtárs elmondta, ahogy a Rákóczi úton a riadóköcsikről leugráltak, kőzapor fogadta őket, köpködtek rájuk, és kórusban kiabálták, „nem mertek löni, zsaruk, csúrhe személtládák”. Elmondta, hogy két ütéset érzett, fél térdre esett, az egyik ütés egy sörösvégtől származott, a másikat egy ökölnyi kő okozta, melyet a tömegből dobtak. Az oszlatási felszólítás után azt kiabálták, hogy „gyertek ide, ha mertek, piszkos zsernyákok”.

Az egyik ilyen csoportból egy ismeretlen személy a Rákóczi úton lévő Ajándékbolt kirakatát betörte. Ekkor a biztosítás parancsnoka tömegoszlatást rendelt el.

Nyilvánvaló, hogy a rendbontás az igazgatósági épület előtti ünnepséggel volt összhangban, mert a mérkőzés alatt lényeges rendbontásra nem került sor.

Este 20 órakor a városban a rend teljesen helyreállt. Az események következtében a BRFK rendőri és operatív szervei 53 személyt állítottak elő. Ezek közül 13 fő büntetett előéletű. Garázdaság, izgatás miatt őrizetbe vétel mellett 11 fő ellen indítottunk eljárást. Ugyancsak garázdaság miatt - szabadlábon hagyás mellett - 27 személy ellen kezdeményeztünk eljárást, 11 fő 15-16 éves fiatalkorú - eljárás kezdeményezése nélkül - szülei jelenlétében történt figyelmeztetés után szüleinek átadtunk.

Egy személyt visszaszállítottunk az Országos Elmegyógyintézetbe, aki csak a mérkőzésre kapott elbocsájtást. Egy személy ellen hivatalos személy elleni erőszak büntette miatt, őrizetbe vétel mellett a Fővárosi Főügyészség bevonásával eljárást kezdeményeztünk. Egy fiatalkorút - aki ellen szökés miatt körözés volt elrendelve - az aszói javító-nevelő intézetbe szállítottunk vissza.

Az intézkedő rendőrök ténykedéséről valamint a tömegről felvételeket készítő Fejes László - Képes Sport riportere - ügyében, a filmek lefoglalása mellett, vizsgálatot folytatunk.

Megállapításunk szerint a rendőri intézkedések célszerűek és helyesek voltak, mert ha az igazgatósági épület előtt a tervezett ünneplés létrejön, lehetetlenné vált volna mindennemű intézkedés, és az utcákat teljesen ellepte volna a különböző jelszavakat kiabáló fátylas tömeg. A biztosításban résztvevő rendőri egységek bátran és határozottan hajtották végre a parancsokat. A lovasrendőrök mellett a gyalogos egység is tervszerűen, szervezeten oldotta meg a feladatát, az operatív erők pedig következetes magatartásukkal elősegítették a kiemelések és az előállítások gyors végrehajtását.

III.

Következtetések

1. Egészségtelen jele sportéletünknek a már rendkívüli méreteket öltő „Fradi”-hisztéria, amelyet sokan jóhiszeműen még táplálnak is (sajtó, tv, rádió, ipari és más szervek).

Meg kell állapítani, hogy a különböző sportszervek, mint az MLSZ és az FTC elnöksége, a Népstadion igazgatósága, a hosszú időn át folytatott rendbontással szemben nem tett meg minden intézkedést. A télen lejátszásra került jégkorongmérkőzések alkalmával pl. a rendezőség, a Jégkorong Szövetség nem intézkedett a rendfenntartás érdekében. A Népstadionban lévő jegyesedők nem tudják megakadályozni a szektorokban való átmeneteleket.

Az igazgatósági épület előtt nem tesznek intézkedéseket a hosszabb idő óta folyó rendbontásokkal szemben.

Különböző mérkőzéseket vezető bírók rendbontás esetén nem állították le a mérkőzéseket, és nem figyelmeztették a közönséget, hogy ilyen módon nem folytatják a játékot. Az MTST elnöksége egy alkalommal sem tárgyalta meg a rendbontással kapcsolatos kérdéseket és nem tudtak időben megfelelő intézkedéseket hozni a súlyosabb esetek megakadályozása érdekében. A mérkőzéseket rendező sportszervek nem vállalnak felelősséget semmiféle szempontból.

Véleményünk szerint az „FTC Híradó” nagyméretű terjesztése is fokozza az amúgy is széles körben lévő FTC-hisztériát.

Azért is szükségessé válik határozottabb intézkedéseket hozni a sportrendezvényeken, mert az FTC mellett más egyesületeknél is ennek hatására kialakulnak olyan góccok és megnyilvánulások, melyek a közrendet veszélyeztethetik. (Honvéd, Pécs, Győr eseteiben már hasonlókkal találkoztunk.)

2. Az FTC elnökség kétszínű magatartása nehezítette a megelőző intézkedések következetes végrehajtását.

Nem irányították egyértelműen az FTC sportolói és az FTC Baráti Kör magatartását. A mérkőzés után az FTC elnökhelyettese elmondta, hogy az elnökség sorozatosan nem tartja be a különböző szintű megállapodásokat.

A Budapesti Pártbizottság és a IX. kerületi Pártbizottság több esetben felvetette a problémát, ennek ellenére Végh elvtárs időnként „mártírság” hangulatába esik, és ilyenkor a különböző - felsőbb szervek által hozott - intézkedéseket FTC-ellenesnek minősíti, az FTC „elnyomottságát” hangoztatja.

A IX. hó 13-i mérkőzést megelőző pártbizottsági megbeszélés után is - mikor az elnökhelyettes ismertette vele a megállapodásokat - Végh elvtárs felháborodva hangoztatta, hogy az FTC-nek úgy látszik, semmit sem szabad csinálnia, de ha a Honvéd vagy más csapat a bajnok, azoknak mindent lehet. A IX. kerületi PB

titkárával és a főkapitány-helyettesekkel kapcsolatban kijelentette, hogy „mit ugrálnak azok, majd én elmegyek XY elvtárshoz”. Az elnökhelyettes szerint intézkedéseiben, kijelentéseiben Végh elvtárs felelőtlen megállapításokat hangoztat, az FTC-beli szereplésétől maradandó népszerűséget vár. A rendőri intézkedéssel kapcsolatban - Végh elvtárs tájékoztatása szerint - az FTC-n belül olyan hangok is hallatszottak, hogy „csavargók, mit csináltak velünk, szétverték a szurkolóinkat” stb. Ez a magatartás azért is veszélyes, mert az FTC vezetősége elvesztette uralmát a szurkolótábor egy része felett, nem tudják befolyásolni őket, és jelentős számú huligán tömeg az elnökség álláspontját magára nézve nem tartja kötelezőnek.

Ebből adódik az a hibás álláspont, hogy az FTC elnyomott csapat, és sportegyesületi élet helyett különböző üzemekben, iskolákban tartanak előadásokat és szervezik az FTC kis csoportjait. Nem értik, hogy az FTC sportegyesület és nem politikai tömegszervezet.

3. Meg lehet állapítani, hogy az FTC köré csoportosuló B-közép rendbontó csoport hangadói olyan büntetett előéletű ellenséges személyekből, huligánokból tevődnek ki, akik más garázda cselekményekben, verekedésekben, galéri tevékenységben, sőt régebbi politikai államellenes szervezkedésekben is részt vettek. Ezek a személyek a rendőrséggel és az államrendszerrel szembeni izgató magatartásra buzdítják a fiatalokat, és ezért befolyásuk az FTC-közönségre rendkívül veszélyessé vált. Elszigetelésük, kiemelésük rendkívül fontos feladat a közrend biztosítása érdekében.

4. Az eddigi operatív munka során azonban nem tudunk elég mélyen behatolni azon elemek közé, akik tudatos szervezői a tömeghangulat szításának és ellenséges cselekményeknek. Eddig kizárólag a felszínen jelentkező ellenséges elemek és huligán hangadók ismertek, akik lényegében egyedi vagy kisebb csoportokban elkövetett izgatásokat hajtanak végre. A rendbontók felderítése céljából több galériát illetve ismert hangadót vontunk feldolgozás alá.

5. Az elmúlt évek tapasztalatai azt bizonyítják, hogy amikor az állami és társadalmi szervek határozottan lépnek fel a rendbontó cselekményekkel szemben, akkor hosszabb ideig lényegében nyugodtabb légkör uralkodik a mérkőzéseken.

IV. Feladatok

1. Az FTC-Győr mérkőzésen történt események széleskörű rendőri és operatív intézkedések alkalmazását teszik szükségessé. Hálózati és egyéb operatív úton adatokat kell szerezni a rendbontás szervezetszerűségére utaló értesülések megerősítésére. További operatív munkát kell folytatni az FTC köré tömörülő nacionalista, ellenséges érzelmű hangadók felderítésére. Különös figyelemmel kell kísérni az e területen jelentkező

- volt politikai büntettek,
- „veszélyes ellenséges” elemek,
- ellenséges nyugati illetve imperialista követtségekkel kapcsolatban álló,
- ellenséges értelmiségi, egyetemista, klerikális,
- illetve egyéb ellenséges körökkel kapcsolatban álló személyeket.

A fertőzött galériákban és más huligán csoportokban tevékenykedő hangadókat, a rendbontások kezdeményezőit más rendőri szervekkel együttműködve ellenőrzés alá kell vonni.

Operatív úton lépéseket kell tenni, hogy megismerjük az ellenséges nyugati körök elképzeléseit és terveit, az FTC köré tömörült tömegek felhasználását és mozgását illetően. E feladatok végrehajtása érdekében ezek végrehajtásában résztvevő szervekkel együtt közös intézkedési tervet kell készíteni. A BRFK Politikai Osztályán meg kell erősíteni ezzel a területtel foglalkozó elhárító csoportot. Nagyobb figyelmet kell fordítani azon fertőzött, általunk már ismert iskolák, ipari tanuló intézetek ellenőrzésére, ahonnan ilyen vonatkozású értesüléseink vannak. Fokozottabb hálózati ellenőrzés alá kell vonni a szélsőséges FTC szurkolók által rendszeresen látogatott helyeket: FTC edzőmérkőzések, totó-lottó irodák, egyes kávéházak és kocsmák. Meg kell gyorsítani azon ügyek realizálását, melyeket e vonatkozásban feldolgozás alatt tartunk. A mellékelt fényképeken szereplő garázda személyekről további adatokat kell beszerezni.

2. A BRFK közrendvédelmi szervei azon parancsnokaival, akik az elmúlt időben biztosítási feladatokat láttak el, értékeljék és elemezzék az eddigi biztosítás tapasztalatait. Dolgozzák ki a közrend teljes biztosítását célzó javaslatokat.

3. Javasoljuk, hogy az MTST elnöksége tegyen hathatós intézkedéseket a sportrendezvények rendjének biztosítására. A Népstadion igazgatósága dolgozza ki működési rendjét, hogy a szektorokban, az igazgatósági épület előtt, a Kisstadionban a rendezőség határozottabban tudjon intézkedni.

Javasoljuk, hogy az MTST a játékvezetői testülettel együtt utasítsa a mérkőzést vezető bírókat, hogy rendbontás esetén a mérkőzéseket szakítsák félbe. Ezzel elérhető, hogy a becsületes, sportszerető közönség szembeforduljon a garázda, rendbontó elemekkel.

Az MTST rendelje el, hogy azok a csapatok, amelyek a rendet, fegyelmet nem tudják biztosítani, kötelesek meghatározott mérkőzéseik vidéken való lejátszására.

Javasoljuk, hogy az MTST elnöksége vizsgálja felül a kettős mérkőzések rendjét, és a közrend biztosítását helyezze előtérbe. Amennyiben más mérkőzések az FTC közönsége előtt nyugodt keretek között nem biztosítható[ak], azokat akadályozzák meg. A Népstadion jegyeinek elosztását úgy kell megváltoztatni, hogy az egyes szektorokban ne tömörülhessenek a garázda elemek.

4. Javasoljuk, hogy illetékes szervek vizsgálják meg és tegyenek intézkedéseket az FTC elnöksége helytelen magatartásának megváltoztatása érdekében. Az FTC elnökségét felelőssé kell tenni, hogy sportrendezvényeit garázda, ellenséges elemek ne használhassák fel rendbontásra. A baráti kör bevonásával az FTC elnöksége biztosítsa olyan rendező gárda létrehozását, amely a rendbontók ellen hatásosan fel tud lépni.

5. A sajtó, a rádió, a tv határozottabban lépjen fel a rendbontó elemekkel szemben, propagandájukkal járassák le őket, és a sportszerető közönséget állítsák szembe a rendbontó kisebbség tevékenységével.

6. Javasoljuk, hogy a KISZ Központi Bizottság illetékes szervei foglalkozzanak e kérdés politikai vonatkozásaival, a fővárosi fiatalokra gyakorolt káros hatással. Dolgozzanak ki megfelelő intézkedéseket a káros hatás csökkentésére.

Budapest, 1964. szeptember 17.

Dr. Sós György r. vör. gy.
rendőrfőkapitány

Jelzet: ÁBTL 3.1.5. O-19460/1. 248-257. Géppel írt tisztázat Sós György aláírásával.

Címkék:

[Ferencváros](#) ^[2]

[FTC](#) ^[3]

[állambiztonság](#) ^[4]

[osztályidegen](#) ^[5]

[Corvin-köz](#) ^[6]

[ellenforradalom](#) ^[7]

Kiadás: 9. évfolyam (2009) 5. szám

Forrás webcím: https://www.archivnet.hu/politika/banditak_olyanok_vagytok_mint_1956ban_voltatok.html

Hivatkozások

[1] https://www.archivnet.hu/politika/banditak_olyanok_vagytok_mint_1956ban_voltatok.html

[2] <https://www.archivnet.hu/cimkek/ferencvaros>

[3] <https://www.archivnet.hu/cimkek/ftc>

[4] <https://www.archivnet.hu/cimkek/allambiztonsag>

[5] <https://www.archivnet.hu/cimkek/osztalyidegen>

[6] <https://www.archivnet.hu/cimkek/corvin-koz>

[7] <https://www.archivnet.hu/cimkek/ellenforradalom>